

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

до законопроекту згідно зі статтею 27 Бюджетного кодексу України

1. Назва законопроекту

Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо спрощення ведення господарської діяльності, підвищення її прозорості та створення умов для розвитку малого бізнесу» (реєстр. № 5866-1 від 10.09.2021), внесений народними депутатами України Качурою О.А. та іншими (далі – законопроект).

2. Завдання законопроекту

Змінами до Податкового кодексу України (далі – Кодекс) пропонується запровадити:

- право контролюючого органу на підставі письмового запиту під час проведення документальних перевірок отримувати від суб'єктів господарювання інформацію про оборот коштів на поточних банківських рахунках суб'єктів господарювання за конкретний проміжок часу, а на підставі рішення адміністративного суду – інформацію про фінансові операції за рахунками суб'єктів господарювання за конкретний проміжок часу із зазначенням контрагентів та призначення платежів (відповідні зміни також вносяться до Прикінцевих положень Кодексу адміністративного судочинства України та Закону України «Про банки і банківську діяльність»);

- звільнення фізичних осіб-підприємців – платників єдиного податку першої і другої груп та платників єдиного податку третьої групи, які не є платниками ПДВ, від обов'язку вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань;

- можливість вести облік доходів через електронний кабінет та здійснювати автоматичне заповнення податкової декларації у разі ведення такого обліку;

- зміни критеріїв віднесення до груп платників єдиного податку шляхом встановлення збільшених граничних обсягів доходів для застосування спрощеної системи оподаткування для другої та третьої груп платників єдиного податку в залежності від кількості осіб, які перебувають з платником єдиного податку у трудових відносинах (додатково до діючих нині граничних розмірів доходів для відповідних груп додати 500 розмірів мінімальної заробітної плати за одного найманого працівника);

- встановлення граничної чисельності найманих працівників (до 10 осіб) для платників третьої групи єдиного податку (сьогодні така чисельність необмежена);

- зміни до системи обліку доходів фізичними особами-підприємцями – платниками єдиного податку першої і другої груп та платниками єдиного податку третьої групи, які не є платниками ПДВ, – у разі здійснення розрахункових операцій у безготівковій формі облік доходів ведеться у довільній формі шляхом помісячного відображення отриманих доходів, при використанні готівкової форми розрахунків облік доходів ведеться помісячно за типовою формою, а у разі продажу товарів (надання послуг), вартість одиниці яких дорівнює або перевищує 1 розмір мінімальної заробітної плати, облік доходів

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000099F72E005FA89900

Підписувач Воробей Світлана Іванівна

Дійсний з 24.09.2021 14:48:32 по 24.09.2023 14:48:32

Міністерство фінансів України

11110-05-3/39264 від 17.12.2021

ведеться за типовою формою за підсумками робочого дня з відображенням кожної операції з продажу таких товарів (наданих послуг);

- розширення критеріїв незастосування РРО/ПРРО для платників єдиного податку другої-четвертої груп в залежності від вартості одиниці реалізованого товару (надання послуги) та способу здійснення розрахунків. РРО/ПРРО не застосовуватимуться у разі продажу товарів (надання послуг), вартість одиниці яких не перевищує 1 розмір мінімальної заробітної плати (6000 грн станом на 01.01.2021) або при продажу товарів (наданні послуг), вартість одиниці яких дорівнює або перевищує 1 розмір мінімальної заробітної плати, за умови здійснення розрахунків за такі товари (послуги) за допомогою платіжних пристроїв (терміналів) або надання особі, яка отримує товар (послугу), розрахункового документа з обов'язковим відображенням доходів від продажу таких товарів (наданих послуг) за підсумками робочого дня у типовій формі, за якою здійснюється облік доходів платника єдиного податку, та здачі протягом трьох банківських днів готівкової виручки (готівки) від продажу таких товарів (наданих послуг) до банків (операторів поштового зв'язку, національних операторів та небанківських установ) для зарахування (переказу) на банківські рахунки платника єдиного податку;

- можливість використовувати РРО/ПРРО за власним бажанням та умови припинення застосування РРО/ПРРО.

Змінами до Закону України від 06.07.1995 № 265 «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» (далі – Закон № 265) передбачається:

- виключення норм щодо обов'язкового застосування РРО/ПРРО підприємцями, які реалізують: технічно складні побутові товари, що підлягають гарантійному ремонту; лікарські засоби та вироби медичного призначення; ювелірні та побутові виробів з дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння;

- скасування обов'язку ведення обліку товарних запасів для фізичних осіб-підприємців, які реалізують: технічно складні побутові товари, що підлягають гарантійному ремонту; лікарські засоби та вироби медичного призначення; ювелірні та побутові виробів з дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння;

- звільнення від застосування РРО/ПРРО при продажу товарів (наданні послуг), розрахункові операції за якими здійснені в безготівковій формі за допомогою платіжних пристроїв (терміналів) із застосуванням електронних платіжних засобів;

- запровадження відповідальності за проведення розрахункових операцій з використанням платіжних пристроїв (терміналів) на неповну суму вартості проданих товарів (наданих послуг).

3. Оцінка впливу на показники бюджетів

Прийняття законопроекту може мати опосередкований вплив на показники бюджету, зокрема через створення можливості недобросовісним підприємцям

показувати неповний обсяг доходів та ухилятися від оподаткування через звільнення від застосування РРО/ПРРО певних категорій платників податків.

4. Вартісна величина впливу на показники бюджетів

Оцінити вплив законопроекту неможливо через відсутність необхідних для розрахунку даних, проте реалізація зазначених пропозицій може призвести до зменшення надходжень до бюджетів.

5. Пропозиції щодо можливостей фінансового забезпечення у відповідному бюджетному періоді законопроекту у разі його прийняття

Реалізація законопроекту не потребуватиме фінансових витрат з Державного та місцевих бюджетів.

6. Пропозиції щодо відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини

Законопроект не суперечить законам, що регулюють бюджетні відносини.

7. Пропозиції щодо розгляду законопроекту

Враховуючи, що альтернативний законопроект відрізняється від основного лише розміром додаткового збільшення граничних обсягів доходів для застосування спрощеної системи оподаткування в залежності від кількості найманих працівників – замість 300 розмірів мінімальної заробітної плати за одного найманого працівника пропонується встановити 500, більшість його пропозицій, так само, як і основного законопроекту, не підтримується з огляду на таке.

В частині застосування спрощеної системи оподаткування:

З метою державної підтримки малого бізнесу в умовах пандемії гострої респіраторної коронавірусної хвороби COVID – 19 Верховною Радою України 01.12.2020 прийнято Закон України № 1017-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо лібералізації застосування реєстраторів розрахункових операцій платниками єдиного податку та скасування механізму компенсації покупцям (споживачам) за скаргами щодо порушення встановленого порядку проведення розрахункових операцій частини суми застосованих штрафних санкцій» (далі – Закон № 1017).

Цим законом, зокрема, внесено зміни до підпункту 291.4 статті 291 Кодексу, якими «прив'язано» граничні обсяги доходу платників єдиного податку першої – третьої груп єдиного податку до розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 01 січня податкового (звітного) року. Зокрема, для першої групи платників єдиного податку обсяг доходу становить 167 розмірів мінімальної заробітної плати (у 2021 році – 1 млн 2 тис. грн); для другої групи – 834 розміри мінімальної заробітної плати (у 2021 році – 5 млн 4 тис. грн); для третьої групи – 1167 розмірів мінімальної заробітної плати (у 2021 році – 7 млн 2 тис. грн).

Зміни, запроваджені Законом № 1017, сприяли підтримці фізичних осіб-підприємців, які застосовують спрощену систему оподаткування, обсяги доходів яких збільшуються одночасно із підвищенням мінімальної заробітної плати.

Слід відмітити, що результати декларування фізичними особами-підприємцями – платниками єдиного податку доходів, отриманих у 2020 році, свідчать про достатність чинних граничних обсягів доходу, які діяли у 2020 році.

Так, за даними інформаційної системи ДПС 209 тис. платників єдиного податку першої групи задекларували близько 22,5 млрд грн, що в середньому становить 107,3 тис. грн на одного підприємця.

633,7 тис. платників єдиного податку другої групи задекларували близько 458 млрд грн, що в середньому становить 722,8 тис. грн на одного підприємця.

При цьому 86 % платників єдиного податку другої групи задекларували доходи до 1 млн грн, 7,9 % – від 1 до 2 млн грн та лише 6,1 % – від 2 до 5 млн гривень.

619,3 тис. платників єдиного податку третьої групи (фізичні особи-підприємці) задекларували близько 448,4 млрд грн, що в середньому становить 724 тис. грн на одного підприємця.

При цьому 90,9 % платників єдиного податку третьої групи задекларували доходи до 2 млн грн, 5,7 % – від 2 до 4 млн грн та лише 3,4 % – від 4 млн гривень.

Ураховуючи наведене, вважаємо, що встановлені граничні обсяги доходів фізичних осіб-підприємців є достатніми для ведення підприємницької діяльності.

Запропоноване збільшення граничних обсягів доходів для усіх груп платників єдиного податку надасть можливість значній частині діючих платників другої та третьої груп перейти на першу та другу групи з метою зменшення податкового навантаження.

На сьогодні практика справляння єдиного податку платниками третьої групи як фізичними особами-підприємцями, так і юридичними особами свідчить про залучення цих платників до застосування схем ухилення від оподаткування. З огляду на зазначене підвищення граничних обсягів доходу разом з наданням можливості перебувати на спрощеній системі оподаткування більшій кількості суб'єктів господарювання призведе до поширення схем ухилення від оподаткування та, відповідно, зменшення надходжень до бюджетів.

Крім того, слід зазначити, що відповідно до Меморандуму про економічну та фінансову політику, укладеного з Міжнародним валютним фондом 02 червня 2020 року (далі – Меморандум з МВФ), Україна взяла на себе зобов'язання утриматись від розширення критеріїв відповідності для спрощеної системи оподаткування.

В частині застосування РРО/ПРРО:

1) скасування вже передбаченої законодавством (з 01.01.2022) фіскалізації другої-четвертої груп платників єдиного податку та розширення критеріїв незастосування РРО/ПРРО для платників єдиного податку суперечить зобов'язанням України за Меморандумом з МВФ;

2) відсутність пропозиції щодо змін до пункту 61 розділу XX «Прикінцеві положення» Кодексу, яким передбачаються інші правила застосування

РРО/ПРРО з 01.01.2022, ніж передбачено зазначеним законопроектом, призведе до законодавчої колізії;

3) скасування обов'язку ведення обліку товарних запасів, а також звільнення від обов'язкового вже на сьогоднішній день застосування РРО/ПРРО підприємцями-спрощенцями, які здійснюють реалізацію технічно складних побутових товарів, що підлягають гарантійному ремонту; реалізацію лікарських засобів, виробів медичного призначення та надання платних послуг у сфері охорони здоров'я; реалізацію ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння, нівелює заходи щодо зменшення тінізації певних галузей торгівлі та реалізації контрафактних товарів;

4) щодо змін до критеріїв застосування РРО/ПРРО:

- пропозиції щодо критерію «вартості реалізованих товарів (наданих послуг)» не містять економічного обґрунтування, а також доцільності запровадження такого механізму, який може стати підставою для зловживань недобросовісними платниками на свою користь (шляхом умисного зменшення або ділення вартості товару), а також не забезпечить здійснення заходів із боротьби з нелегальною реалізацією підакцизних товарів, вартість яких є меншою за 6000 грн;

- пропозиції в частині використання виключно платіжних пристроїв (терміналів) та впровадження вимоги щодо обов'язкової здачі готівки на банківський рахунок платника єдиного податку є неможливими для реалізації без внесення змін до значної кількості законів та підзаконних актів, якими регулюються питання готівкового обігу в Україні. Крім того, обов'язок щоденного обліку доходів замість спрощення може, навпаки, стати обтяжливим для спрощенців, оскільки подекуди потребуватиме додаткових адміністративних витрат.

Враховуючи вищевикладене, проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо спрощення ведення господарської діяльності, підвищення її прозорості та створення умов для розвитку малого бізнесу» (реєстр. № 5866-1 від 10.09.2021), внесений народними депутатами України Качурою О.А. та іншими, не підтримується.

**Заступник Міністра
фінансів України**

Світлана ВОРОБЕЙ